

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrto leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5. — Določniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Ponamezniki listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oglasila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Po občinskih volitvah v Ljutomeru.

Kakor po hudi uri, vlada sedaj po volitvah v občinski odbor velika tihota tudi v našem trgu. Vendar hočemo pojasniti volitve in sicer zato, da bodo Slovenci vedeli, pri čem da so, kako se jim je ravnati v prihodnje. Vedó naj, komu naj zaupajo in komu ne smejo, komu naj nosijo svoje krajcarje in koga naj se ogibljejo.

V tretjem volilnem razredu smo zmagali Slovenci s toliko večino, kakor še nikoli. Izmed 134 volilcev v tem razredu, ki so se udeležili volitve, glasovalo jih je za narodno stranko 102, a za nasprotno samo 32; torej imamo večino od 70 glasov. Izvoljeni so gospodje dr. Fran Rosina, odvetnik, e. kr. notar Anton Slamberger, in veleposestnika Fran Seršen in Ivan Vaupotič. Namestnikom pa: gg. Anton Misija in Alojz Rajh. In komu gre hvala? Vrlim, značajnim slovenskim volilcem, ki so vkljub strastne agitacije od nemške strani, ki je svoje ljudi razpošiljala na »železnih konjih« na vse strani, ostali neomahljivi. Slava jim!

V drugem razredu so voljeni gg.: Steyer, Semlitsch, Mauritsch in dr. Namesnig. V prvem pa gg.: Schwarz, Sideritsch, Huber Adam in Duller. V pojasnilo bodi med drugim rečeno, da je Huber edini, ki je rojen Ljutomerčan. In vendar taki ljudje imenujejo po nemških časnikih slovenske poštenjake pritepence!

Volitve se je udeležilo 174 volilcev v vseh treh razredih. Izmed teh jih je volilo 116 narodno in 58 za Nemce; a zmagali so Nemci. Kdo ne prevede iz tega, da je novi občinski odbor v resnici po volji vseh volilcev, ko je vendar 116 volilcev glasovalo proti nemškim 58! Dobrega gotovo nič nimamo od njih pričakovati; gospodarili bodo naprej tako, kakor do sedaj. Hranilnična hiša n. pr. ki je postavljena pred dvema letoma, je že vsled starosti oslabela tako, da jo morajo podpirati! To je menda namesto odobrenja, ki bi vsaj po našem mnenju bilo bolj postavno, kakor popravek že v drugem letu!

Kar se pa tiče posebnih volilcev, omeniti nam je sledeče: Krčmar Sideritsch je volil z Nemci in je tudi v odboru. Ali bi ne bilo dobro, da bi si slovenski kmetje, ki le prepogostokrat zahajajo v njegovo gostilnico, to zapomnili? — Dubois, knjigotržec, volil je proti nam, če tudi prodaja večinoma slovenske knjige. — Neka priprosta ženka Marija Smodiš je dala pooblastilo e. kr. poštarju. Pomnimo si! — Kaj pa še le naj rečemo o oštrju Schramlnu, ki rodom niti ni Avstrijec. On se je pri volitvah porogljiivo čudil, odkod da pride toliko kmetov? Tako?! Tam, kjer ste vrli narodnjaki izvrševali svojo dolžnost, mu niste bili ljubi, zakaj bi ga potem nadlegovali v njegovi hiši? Ne hodite mu na pot! Gosp. Semlitsch, ki je bil kot Zemljik eden izmed ustanovnikov tukajšne čitalnice, je volil nemški in je med nem-

škimi odborniki. In zato vprašam: Bi-li ne bilo bolje, da bi mi podpirali slovenske trgovce, nego da bogatimo »Nemce« ter jim dajemo v roke sredstev, da nas potem zatiravajo? Železo se tudi ne dobi samo pri Adamu Huber-ju, ki je v nemškem odboru, ampak tudi v drugi štacuni njemu nasproti. Torej! Omeniti bi jih še mogli veliko, toda to naj zadostuje!

Ravnokar sem čital v »Tagespošti« brzojav, da so Nemci zmagali v I. in II. volilnem razredu tako sijajno, kakor še nikoli. In v tretjem? O tem — molči. Da! Zmagali so, a zmagali vsaj po našem trdnem prepričanju poslednjikrat!

Delujmo z združenimi močmi, v medsebojni bratovski zvezi in sicer s tem, da podpiramo svoje ljudi, zakaj v slogi je moč. Potem se smemo zaupno ozirati v boljšo prihodnost. Onim pa, ki se veselé svoje zmage, ter so djali: »Kdor se ob koncu smeji, najbolje stori«, njim pa kličemo: »Ni še vseh dni večer! Čez tri leta se vidimo zopet!«

Ljutomerski Slovenec.

Gospodarska knjiga.

(Dalje.)

Vrst gospodarskih stroškov pa je navadno sedem, namreč 1. davek, 2. dolg na posestvu ali obresti, 3. služabnikom plačilo, 4. dninarji, 5. hrana, 6. razni stroški in 7. zasebni stroški. Naj jih nekoliko razložim, da me boste lažje razumeli. Ko sem namreč jaz prvič tako računil, zdelo se mi je, kakor bi mi pri vsaki vrsti nekaj pravilo: tu le si preveč porabil, tam po nepotrebnem izdal itd. Tako hočem tudi v kratkih besedah svetovati kmetom mimogredé, kje in kako si morejo pri jedni ali drugi vrsti kaj prihraniti, če hočejo, in si pri malem zboljšati svoj revni stan.

V prvo vrsto stroškov smo zapisali davek, ker ta se mora gotovo plačati. Res marsikateri kmetič večkrat s težkim srcem nese lep denar v davkarijo in včasih se celó jezi, da mu ga tako obilno naložijo, pa kaj si čes? Vsi smo udje velike družine-države in tudi vsi moramo za-njo kaj žrtvovati, da se nam mir in red ohrani. Pomisli, ljubi moj, koliko več morajo za dom in cesarja žrtvovati drugi ljudje p. vojaki, ki morajo darovati čas, zdravje, velikokrat tudi življenje. Dalje pomisli, da morajo to breme nositi vsi stanovi, kakor tudi vsi tvoji tovariši-kmetje, in če oni zmagujejo, zakaj bi ti ne? Če pa te le zadene kakšna uima in ti uniči pridelke, potoži to svojo nadlogo gosposki v prošnji za odpusčenje davka in gotovo ti bodo vsaj nekoliko ustregli.

Druga vrsta gospodarskih stroškov so skoro pri vseh kmetih obresti od dolgov. Žalibog, da je danes že malo, malo kmetov, ki bi ne bili zadolženi več ali manj.

Uzrokov je mnogo. Prvi pa je gotovo ta, da se zemljišča pri izročanju otrokom vse previsoko cenijo in ko se znesek razdeli med dediče, — mogoče da je bilo še kaj starega dolga, — koj na mah je mladi kmet zadolžen do vratu. Tu bi morali imeti cenilni možje mnogokrat bolj usmiljenje, če ne z mladim gospodarjem, pa s posestvom, da ga ne preobložijo z dolгови; mladega kmeta pa tako rekoč pribijejo na križ, potisnejo v stiske in težave za celo življenje! Povsod bi morali imeti pred očmi misel, kako težavno je sedanji čas plačevati dolgove kmetu, ko komaj za domače potrebe prideluje. Sploh bi morali imeti cenilni možje vodilo, ne čeniti posestva, zlasti otrokom, kakor je v resnici vredno, ampak kolikor se dá z njega pridelki izplačati!

Če bodo ti tako primerno naložili stroškov, ne obupaj mladi kmet, temuč pomisli, da je vsak začetek težek, da so imeli tvoji predniki jednake težave, pa so jih z bistrim umom, trdno voljo in krepko dlanko svojo vendar premagali! Skrbi, da boš svoje dolgove spravil v poštene roke, najbolje v kako slov. posojilnico, kjer obresti točno odštevaš; če pa količkaj mogoče, zmanjšuj o ugodni priliki tudi glavnico (kapital), dokler se ne postaviš popolnoma na la-tne noge! To so, mislim, najboljši sveti v tej vrsti stroškov.

Tretje vrste stroškov je plačilo služabnikom. Vsega ne more jeden človek storiti, ker je dovolj dela pri količkaj večjem gospodarstvu; in zato si mora kmet dobiti pomagačev-služabnikov. Toda ti so dandanes dragi! Znam za kraje po Slovenskem, kjer dobivajo moški po 50, 60, celo po 70 gold. letnega plačila, ženske pa po 25 do 35 gold. To je gotovo preobilno za kmeta, ki mora dostikrat skoro polovico dohodkov šteti služabnikom, da, pogosto sam stiskati, da more služabnike plačati. Vendar nekoliko se tudi tu dá pomagati s tem, da poleg primernejše plače obljubi kmet služabnikom kaj domače obleke, obuvala itd. Če je le mir, red in poštenje pri tebi doma, bodo pametni služabniki radi, če tudi boljši kup, pri tebi ostali.

Toda letni časi so kratki in marsikrat, posebno na jesen ima kmet toliko dela, da ga ne more zmagovati s svojo družino. Da se torej na pridelkih ne godi škoda, treba mu je najeti dninarjev, da se to ali ono delo prej dokonča. To je četrta vrsta gospodarskih stroškov, ki posebno pri večjih posestvih precej naraste. Toda varčen kmet si tudi tukaj nekoliko pomaga s tem, da dninarje dostikrat plača s pridelki n. pr. krompirjem, repo, sočivjem, sadjem itd. Siromašnemu kočarju in dni-narju to vse prav pride, kmetu pa takšno plačilo manj škoda dela, nego če vzame iz mošnje.

Če tudi se pridelka doma tu pa tam dosti živeža, vendar je treba kmetu še zmiraj kaj kupiti, če drugega ne, kakšen drobiž, sol in o večjih praznikih kaj bolj-sega. To je peta vrsta stroškov — za hrano. Planincem je zavoljo tega trda: treba kupiti — če ajde obilno ne nažanjejo — koruzo, pšeno in druge drobnosti, da ne vštevamo še kake pijače, katero mora skoro vsak večji kmet imeti doma za služabnike ob poletnem trdem delu. Ravno tu pri stroških za hrano se je treba kmetu najbolj varovati, da ne razvadi sebe in svoje družine, ker ravno ta vrsta stroškov je že marsikaterega kmeta pokopala v dolgove in mu vzela posestvo. Kolikor največ mogoče, naj se drži domačih pridelkov za hrano, ne pa kakor imajo po nekaterih krajih kmetje navado, kupovati si v prodajalnicah kavo in meso ter druge fine pa tudi drage jedi! Jeden kruh mora biti pri hiši, pa takšen, da ga vsak more jesti, namreč kakoršen se doma more pridelati. Tako sodi stari kmet o tem, in ta sodba starčka zdi se tudi meni najbolj primerna gledé vsake hrane na kmetih. (Dalje prih.)

Cerkvene zadeve.

Prelat Fran Kosar.

(Dalje.)

»In tretjič nam skušnje, katere smo doživeli, jasno pričajo, da jim samim ni kaj za bandero, pod katero nas vabijo; kajti sami se ne drže načela, katero so napisali na bandero. Naši konservativni rodoljubi so več let z liberalnimi složno delali na narodnem polju. Liberalci njim ne morejo očitati in njim tudi niso očitali, da se bi bili v katerisikoli točki izneverili narodnemu programu, vendar so jih povsodi, kjer so le mogli, spodbijali ter si prizadevali vzeti njim ves vpliv na javno življenje. S tem pa jasno pričajo, da jim samim ni resnica s svojim narodnim programom, sicer bi jim bil kat. duhovnik, ki poleg svojega rodoljubja ves gori za svoj cerkveni poklic, enako ljub tovariš, kakor zdravnik ali advokat, ki poleg svojega rodoljubja gorita, eden za zdravniško učenost, drugi za paragrafe raznih zakonikov... Odločni katoliški možje mrzé jim torej le kar z avoljo vere, naj bi bili sicer še toliki rodoljubi...«

»Bandero te stranke torej nič drugega ni, nego zapeljiva zanjka, odločnim katoliškim rodoljubom nastavljena, da bi zatajili svoje verske in cerkvene dolžnosti, in verskim mlačežem kakor hlapci pri delu pomagali, kadar na narodnem polju med čisto pšenico rodoljubja sejejo plevel in zel onega vrtoglavnega liberalizma, kateri ni ne tič ne miš, marveč spaka vsega zdravega in doslednega mišljenja, vir vseh razprtij in nesreč, v katere je revna Evropa zabredla in se še vedno globokeje vgrezuje, pravi oče onega rudečega socializma, kateri bo morebiti že v kratkem njegovo dedščino nastopil na razvalinah podrtih cerkev in porušeni prestolov. Pod to bandero torej katolici, ki se zavedamo svojih verskih dolžnostij in ob cnem tudi zdravo pamet še čislamo, nikakor ne stopimo!« ...

»Tedad se pa ozmimo na bandero, ki ga odločni katoliški rodoljubi priporočajo z napisom: »Narodnost po sv. veri posvečena«. Prijazno vabimo može prve stranke, rekoč: Ker mi ne moremo stopiti pod vaše bandero, stopite vi pod naše. Narodnost je itak na našem, kakor na vašem praporu zapisana; da vam pa mi ponujamo narodnost celó posvečeno, s tem sodimo, da na svoji ceni ni zgubila, nego le pridobila... Obrnemo se torej do vseh katoliških Slovencev in jih kličemo v imenu mile domovine pod bandero, ki nam obeta brambo najzlahtnejših biserov: narodnosti in vere. Edinost v veri nas bo vodila k edinosti v narodnem delovanju, in edinost v veri bo privabila nebeski blagoslov na naše narodno delo!« ...

»Naše delovanje pa bodi zmerno in prizanesljivo. Resničen je prigovor: Zmotiti se, je slabost človeška, — a v zmoti trdovratnim ostati, je lastnost zavrženih duhov. Bodimo torej med seboj potrpljivi; motečih se nikar ne zasmehujmo, nego učimo jih in prepričujemo z ljubeznijo; kajti prepričanje se ne da prisiliti, ampak le z dokazi doseči; lažej pa bodo dokazi sprejeti, ako se nam v zmerni besedi polagajo na srce. Zmerno in spravljivo pa bodi zlasti naše pero; in če nas kdo s peresom razžali, nikar ne povračujemo hudega z hudim, vedoči, da se časih tudi nam, nehotečim, pero preostro zastavi...«

Pokojnik toži, da je na Slovenskem še le prav malo pravega narodnega značaja in tudi graja narodno vnemarnost pri volitvah. »Stoletne razmere bile so Slovincem tako neugodne, da se niso mogli krepko povzdigniti do temeljitega narodnega značaja, kajti sovraštvo med narodi in puhli liberalizem sta nam narod na vse strani tako razjedla in pokvarila,